

KURJER LITEWSKI

w WILNIE DNIA 20. Stycznia V. S. ROKU 1806.

ROSSYA

S. PETERSBURG VS. 9 Stycznia. Za najwyższym rozkazem Minister sprawiedliwości X, Łopuchin donosi byłey służby Polskiej Maiorowi Walewskiemu, który prosił, ażeby nie czekając kolei, w powszechnym zebraniu Senatu sądzono sprawę Podporucznikowey Krauze, którey on jest Plenipotentem, z Konsyliarzem Matwieiew; ta prośba nie przyjęta.

BRYTANNIA W.

LONDYN 8 stycznia. D. 5 umarł po krótkiey chorobie Margrabią Anspach Bareuth. Narodzony r. 1756 w r. 1791. dobrowolnie ustąpił państwa swoje Królowi Pruskiemu, i żył dotąd utajony w Anglii, gdzie zaślubił Elżbietę Berkeley, wdowę Lorda Craven.

Gdy potwierdziły się dawniey przysłane wiadomości przeciwne chęciom i nadziei narodu naszego, o bliżkiem zgaszeniu wojny lądowey; natychmiast Opozycya głosić zaczęła, iż Ministrowie dzisieysi nie widząc sposobu żadnego do usprawiedliwienia przed Parlamentem własnych postępów, postanowili schronić się przed nadchodzącą burzą, i dobrowolnie urząd złożyć. Pitt najpierwszy miał dać kollegom przykład. Powieść nie ma do prawdy podobieństwa. Pitt zna doskonale, co niegdy mówił Addington, iż służy Panu potężnemu i dobremu, który nadgradzając wspaniale chwalebne zamiary i usiłowania sług swoich, nie sądzi o ich talentach i ochocie ze skutku dzieł przedsięwziętych, który zawisł częstokroć od okoliczności nieprzyjaznych. Pitt Ministrem zostanie, dopóki podobać się będzie Królowi Opozycya chociażby całą potęgę zebrała w d. zagaenia Parlamentu, zapewne liczbą nie pokona stronników tego męża, który zdaniem Anglików, naydoskonaley skołatany okrętem oyczyny kierować, i do portu zaprowadzić umie, podczas naysroższych nawałności.

Przybył lądem z Indyi wschod. goniec. Przez niego poseł nasz w Constantinopolu przysłał projekt traktatu handlowego między Portą i Brytanią W. który zysk niezmierny Anglikom przyniesie, gdy przyjdzie do skutku; do czego czas ter. zdaie się podawać naywiększą sposobność. Tenże goniec iadąc przez Morawią widział teatr okropney wojny; sam był w drodze napadniony, i odarty ze wszystkiego, lecz nakoniec odzyskał wszystko staraniem Officyerów armii zprzymierzoney.

Margrabią Cornwallis d. 30. lipca wylądował w Calcutta stolicy Bengalu; wkrótce potem Wellesley poprzednik Wielkorządca siadł w okręt, i wyszedłszy pod żagle, zawczora przybył szczęśliwie do Plymouth. Cornwallis był świadkiem, iak obywatele Calcutty składali podziękowanie poprzednikowi iego za 7 letnie rządu, i pomnożoną z dzierzawami i dochodem potęgę kompanii i Monarchii. Sam d. 7 Sierpnia pośpieszył do brzegów Koromandelskich i Madras, chcąc weyrzeć pilnie, iaki jest stan rozległych osad, opatrzyć bezpieczeństwo domowe i zewnętrzne, utwierdzić porządek i spokojność, wydać rozkazy na odparcie nieprzyjaciół. Nowey albowiem wojny w tych stronach spodziewać się nam trzeba. Zwycięzony Holcar, nie upadł na umyśle; przedednany Rządca Beraru, którego nadyma podobno pamięć odbitego czterokroć szturmuy woysk Angielskich od stolicy, wszedł w nowe związki z nieprzyjaciółmi naszymi. To samo rozumieć trzeba, o wszystkich Marattów wodzach, i wielu XX. Indyi całej.

Lecz ta nienawiść i gniew bezsilny, zapewne skutkowałby nie wiele. Tak są przerażeni Indyjanie, tak nreśmiali i pierzchliwi, zapomnieć nigdy nie mogąc, iakie zwycięstwa nad ich tłumem odnosiła statecznie garstka żołnierzy Europeyskich. Więc Holcar i zprzy-

mierzeńce iego rozestali po całym kraju podpalaczów okrytych odzieniem Fakirów i Braminów, którzy mieszkańców spokojnych namawiają do powszechnego powstania przeciw Anglikom, obiecując wygraną. Ci ludzie złośliwi przekładaiają wymownie, iak Indyj podbitą, przez nas złupioną została, iakieśmy wyzuli XX. wielu z dziedziczey własności; iakie pożytki i błogosławieństwa spłyną na tych, którzy wolność i niepodległość odzyskać potrafią. Wielu postaćców takich Anglicy mają w ręku; instrukcye im dane czytali. Więc byłoby, którzy dzieło zaczęte przywodzą pomysłnie do skutku, zkąd srogiego w Azyi zamieszania wyglądamy.

To wszystko widząc Cornwallis, przedsięwziął wiadomą podróż do półwyspu, ażeby obecnością i imieniem swoim, które Indyanom dawno jest znaiome, utrzymał zachwianych w wierności, powściągnął do buntu gotowych, utwierdził przychylnych, zastraszył nieprzyjaciół. G. Lake stoi obozem nad rzeką Chambul, gdzie Anglikom powiodło się dywizyą iadzy z samych łotrów i zbóyców kraj niszczących złożoną pokonać i rozproszyć. Mer Kan jeden z naysławnieyszych wodzów Holcara, który naszym uprzykrzył się nie raz, o którego śmierci donoszono, żyie dotąd, i z ran odniesionych wyzdrowiał zupełnie.

Od interessów lądowuy Indyi przechodząc do morskich, goniec wyżej wspomnienny donosił, że wyspa Francuzka niby w opasaniu zostaje od 3 mieś. Kraży blisko brzegów z eskadrą Angielską Osborne, nie dozwalając korsarzom zawiać do portu i wychodzić na morze. Słaby do większego przedsięwzięcia, wkrótce miał odebrać w posilku wiele okrętów, na których Adm. Pellew przyprowadzi woysko liczne, i przystąpi do podbitcia ważney osady. O czém ostrzeżony G. Kapitan Decaen, gotuje się do obrony, woysko ćwiczy, formuje milicyą, stawia twierdze, zakłada batterye; zgromadza oręż i amunicyą; magazyny żywnością napelnia na r. cały. Jak rychło Pellew i Osborne do dzieła przystąpią nie wiemy; zdaie się, iż czekać będą obydwu na przyście G. Baird i Kap. Popham, którzy bez wątpienia uderzą naprzód na Przygórek dobrej nadziei, gdzie Batawowie nie mają nad 1400 żołnierzy źle ćwiczonych.

Adm. Collingwood pisał, że zostawiwszy pod Cadix Adm. Duckworth dla zamknięcia Hiszpanów i Francuzów, sam z 7 okrętami pośpiesza do wysp Canaryjskich, spodziewaiąc się w tey stronie znaleźć eskadrę Rochefortską, o której obrótach wiele słyssał. Zapewne tam nie spotka wódz Angielski szczęśliwego Lallemant, który powrócił z zdobyczą do Rochefort; znaleźć może innego nieprzyjaciela, o którym nie pomyślił. Albowiem donosi Cornwallis, że Villaumetz i Lesaigne Adm. Francuzcy, d. 13 wyszli pod żagle z portu Brestenskiego, prowadząc 13 okrętów lin. kilka fregat na wyprawę tajemną. O czém ponieważ dziś wątpić nie możemy, zgadywać zostało, do Indyi wschod. czyli zachodn. płyną. W jednym i drugim przypadku ominąć nie mogą wysp Canaryjskich; tu więc nową bitwę stoczyć, i nowe odnieść zwycięstwo może Collingwood. Liczba nieprzyjaciół i potęga nie trwoży bynajmniey Anglików. Słyssać, że Francuzcy wodzowie prosto zmierzaią do Przygórk dobrej nadziei, ażeby ratunek dali Batawom, jeśli broniących się ieszcze znajdy, albotecz osadę podbitą z rąk naszych wydarli. Zatem z Adm. Linois połączeni, na morzu Indyjskim chcą dokazywać.

Przed kilku d. rząd ogłosił, iakim porządkiem przeniesione być miały śmiertelne zwłoki Nelsona z Greenwich do stolicy. Widzieliśmy dzisiey obrządek nad inne okazalszy. Wspominać nie chcemy, że przez d. kilka poprzedzaiących uroczystość prawdziwie narodową, Greenwich napelnione było tysiącami ludu ciekawego widzieć ostatni raz bohatera. Mieszali się z gminem

częstokroć najzaczniejsi obywatele i cudzoziemcy. Wszystkich wabił oko wspaniały katafalk. Na trumnie był wyobrażony Neptun i Brytania W. Czytaliśmy z rozrzewieniem napis: *Viro immortalis*. Zastanawiały każdego palmy, laurowe wieńce, nakoniec imiona 4 okrętów Admiralskich, które sam zdobył w różnych zdarzeniach, lub zniszczył Nelson: *S. Joseph, Orient, Trinitad, Bucen-taure*.

Dziś nakoniec odprawił się kondukt. Jachtę Królewską, na której ciało złożono, poprzedzały 2 inne niosące ordery, herby, znamiona Admiralskie i zwycięskie zmarłego. Nad trumną powiewała większa flaga 3 Królestw zjednoczonych; statek prowadzili maytkowie z okrętu *Victory* w liczbie 46. Na statku 4 płynął Adm. Parker, Hood, 30 innych, w żałobie wszyscy. Dalej następowało 100 Kapitanów okrętowych, liczba nieskończona innych Officyerów służby morskiej; dalej jeszcze Maire Londynu, Następca Tronu, Królewiczów kilku, wielu XX. Parów różnego nazwania, ładami wodą, nakoniec innych obywatelów tysiące. Nadbrzeża Tamizy ludem okryte były przez całą drogę; zdejmowali kapelusze wszyscy, gdy Jachta przechodziła, część oddając zwłokom nieodżałowanego bohatera. Z wieży Londyńskiej grała artyllerya. Ciało do Admiralicji zaprowadzone, złożono w paradnej sali, z kąd intropreydzie do Kościoła S. Pawła. Nigdy tak wiele ludu zgromadzonego nie widziano w Londynie. Koszt pogrzebowy przejdzie 30 t. FS. Chciał naród uczcić bohatera, któremu część większą sławy swojej był winien za dni naszych.

Zabawny zdarzył się przypadek w Plymouth. Wchodzą maytkowie okrętu *Temeraire* do kościoła, i słysząc kaznodzieję kilkakroć wymawiającego słowo *Victory*, znaczące w języku naszym zwycięstwo, rozumieli, że wychwala okręt Nelsona. Gdy zaś przez czas długi nie wspominał okrętu *Temeraire*, iak się spodziewali, który pod Trafalgar z nieprzyjacielskie podbił, opuścili każdego z głośnym nieukontentowaniem.

Jutro gwardyi Królewskiej, i wielu innym półkiem pod bronią stawać kazano, dla utrzymania porządku w czasie uroczystości. Summy zebrane w stolicy naszej dla ranionych maytków, wdów i sierot poległych w boju, dziś wynoszą 104 t. FS.

Pewna wiadomość była, iż nie tylko wojsk nowych do Hannoveru posyłać nie będziemy, nie tylko wysadzić na ląd kazano regimenta zabrane na statki, ale też powracać do Anglii wszystkim, które dawno już są w Niemczech. Tak czynić kazala potrzeba pierwsza własnego bezpieczeństwa i obrony. Nieprzyjaciel nadęty powodzeniem lądowej wojny, głośno zapowiada wyprawę zamorską; i jeżeli nie zaydą odmiany niespodziane, za kilka mieś. uyrzemy podobno brzegi Francuzkie żołnierzem okryte z Austrii sprowadzonym. Zebysmy od trwogi wszelkiej wolnemi byli, Parlament ma pomnożyć wojsko regularne 60 t. ludu wybranego z ochotników nie zmniejszając milicyi.

Adm. Thornborough wychodzi pod żagle do morza śródziem. mając otrzymać komendę w porcie Gibraltarskim. Strachan gotuje się do wyprawy tajemney z 6 okrętami lin. iak tylko rząd pewną wiadomość odbierze o zamiarach eskadry wysłanej z Brestu. Adm. Warren dotąd nie mógł swojej wyprowadzić z Portsmouth dla wiatrów przeciwnych. Sidney Smith wyjechał do Plymouth, odebrawszy ostatnie instrukcje od Admiralicji, co ma przedsięwziąć. Flottom kupieckim, które wychodzić miały pod żagle, wstrzymać się jeszcze kazano do niezamierzonego czasu, ażeby nieprzyjaciela nie spotkały.

H I S Z P A N I A

MADRID 25 grudnia. Jak tylko dwór odebrał wiadomość, że Włochy są zagrożone lądowaniem od przymierzeńców, rozkazał natychmiast do Barcellony zgromadzić 6 t. żołnierza, którzy morzem posłani być mieli na obronę Etruryi do Livorny. Teraz gdy już wylądował nieprzyjaciel w Neapolu, a żegluga po morzu śródziem. stała się mniej bezpieczną, i prawie niepodobną dla nas po zniszczeniu floty w Trafalgar; X. Pokoju postanowił wojsko lądem przesłać do Florencyi; komendant onego G. O Faril przybył z Cadix dla odebrania instrukcji. Adm. Villeneuve podczas bitwy miał na swoich okrętach kilka t. żołnierza Francuzkiego. G. Condamine z częścią ludu wiekszą poszedł w niewolę;

pozostałych 1500 odesłać przez Hiszpanią kazano do oycyzny. Słychać, że pod Sewillą wytknięty jest oboz, do którego zgromadzi się liczne wojsko Króla Katolick. Zgadywamy, że Portugallia celem będzie wyprawy nowej, jeżeli Regent X. Brezylji przychylić się nie zechce do chęci oświadczonej wyraźnie temu przez Karola 4 i Napoleona, ażeby swoje porty Anglikom zupełnie trzymał zamknięte. Tracimy nadzieję widzieć Adm. Graving na czele flott Hiszpańskich; rana jego pogorszyła się znacznie; słychać, iż rękę prawą stracić musi.

P R U S S Y.

BERLIN 14 stycznia. Ambassador Angielski Lord Harrowby chorował; teraz do zdrowia zaczynając powracać, po zakończonych już negocyacyach umyślił odjechać do Londynu; od Króla naszego otrzymał zwyczajny podarunek tabakierę z portretem Monarchy. Na nowo meblować kazano pokoje W. Fryderyka. Pogłoska o podróży, którą Napoleon miał przedsięwziąć w Niemczech, dotąd zostaje pogłoską. W stolicy naszej r. prz. narodziło się dzieci pięci obojey 6588, umarło osób 7455; między któremi dzieci z ospy naturalney 947; tak jeszcze powszechne nie jest szczepienie krowiey. Angielskie wojska ustępując z kraju Hannoverkiego zbliżyły się do brzegów rzek Elby i Weser; inne przymierzeńców dywizye zostać mają w Niemczech do wiosenny pory. W Królewcu narodzonych liczono 2111, umarłych 2068, zasłubionych par 571. W Coppenhadze narodzonych 5850, umarłych 3555; w Auszpurgu pierwszych 931; drugich 1189, ostatnich 191. W stolicy naszej ospa naturalna teraz właśnie moc najszkodliwszą wywiera. Minister Haugwitz wyjechał do Paryża.

T U R C Y A.

BELGRAD 2 Stycznia. Armia Turecka pod sprawą Wezyra W, zbliża się do granic naszych; iak nawet w Serwii stanęła, iak niesie odgłos niepewny w oblężonym mieście; prawi o tém głośno Turecka starszyzna, podobno dla zachęcenia swoich żołnierzy. Jakoż zapaliły się umysły; nowego krwi rozlewu świadkami jesteśmy. Nie tylko Wezyr przybywa, iak podobalo się mówić Janczarom, ale też sławny Paswan Oglou, głębokie zachowując milczenie od lat kilku, powraca na dawny teatr zwycięstw pamiętnych; chociaż inne doniesienia znać dają, że z licznym żołnierzem do Multan wtargnął, na Wołoszczyznę, i pod Bukarestem stoi. Wątpliwosc ustanie po chwili, tymczasem opiszemy co się stało w oczach naszych.

Głód przyciskał Turków oblężonych w Belgradzie. Chcąc dostać żywności, w nocy z d. 27 na 28 grudnia, czynią wycieczkę lądem i wodą z dywizyami, dla rozerwania sił i uwagi Serwianów. Pierwsza z 1200. ludu przebranego złożona, wpadłszy pod Czarkowcem i Żelaznikiem na słabsze Chrześcian stanowiska, rozproszyła wszystkie. Przyspieszył na ratunek swoim Czerni. Ottomanie widząc przewyższającą potęgę nieprzyjaciół ustąpić chcieli spokojnie. Czudy wódz ściagał ich pilnie, i pod Kayserbruckel dognawszy, zwiódł bitwę, wielu trupem położył, reszta na świtanie powróciła do twierdzy. Wycieczka wodna lepiej się powiodła Turkom, Zbliżywszy się do Ostronicy biorą kilkadziesiąt sztuk baranów i rozmaitego bydła. Zachęceni zdobywczą, d. 30. wypadli powtórnie z twierdzy na pomienione miejsca wodą. Z początku wszystko się szczęściło; odparci Serwianie, wieś spalona, bydło i zboże zabrane na statki. Lecz wkrótce posiłek odebrałszy lud Chrześciański powstał, rozgromił Turczynów, 200 trupem położył, zdobycz wydarł utraconą.

Jednak Janczarowie zdają się bynajmniej nie strwożeni klęską, utrzymując statecznie, iż większą zadali Serwianom. Widziemy, iak czynią przygotowania do nowej wycieczki, spodziewając się być szczęśliwszemi w nowym przedsięwzięciu; albo przynajmniej sprowadzić żywnosc, na której oblężonym zbywa, gdyż z Węgier nic nie mają; zamknięta jest, i liczną milicyą granica osadzona. Z Baszą Belgradzkim nieludzko postępują Kersylianie, w ścisłym więzieniu jest u nich. Powinni jednak mieć wzgląd na starca nieszczęśliwego, jeśli przymierze mają z Passwanem Oglou i Bośniakami. Ostatni potężnie rozrywać zaczęli uwagę Naczelnika Czerni. z ich dywizye razem wtargnęły do Serwii. Pierwsza twierdzę Sabacz ubiegła niespodzianie Uwiado-

miony o bolesném zdarzeniu Czerni pośpiesza w te strony, oblega miasto, nieprzyjaciółom grozi wytępieniem, do poddania się wzywa. Lecz Bośniacy w broń i żywność opatrzeni na czas długi, bronić się mężnie postanowili. Rozumiemy, że Czerni tracić wiele czasu nie zechce podobno w tych stronach, oddalonych nieco od głównego woyny straszliwej teatru. Szturmem odzyskać Sabacz postanowił; iakoż od kilku d. Serwianie ogniem działowym w murach wylam zrobić usiłują.

Druga dywizya Bośniaków, od pierwszej liczniejsza, wtargnawszy do Serwii, prędko spotkała Chrześcian mocniejszych. Przyszło do bitwy; w której zwyciężeni Turcy, 3 t. zabitych stracić mieli. Ale to nie jest wiadomość urzędowa i pewna. Cokolwiek nastąpi, lub się już stało, Czerni mężnie i statecznie bez zachwiania żadnego, broni wolność i swobodę ziomeków. Przymuszony trzymać w opasaniu Belgrad, szturmować Sabacz, walczyć z Bośniakami, gotować się do spotkania z Paswanem Oglou, i Wezyrem W. zawsze czoło groźne otaczającym nieprzyjaciółom pokazuje, wszystkim z osobna straszny, nad połączonemi, iak mówi głośno, zwycięstwa pewien. W takich znajdując się okolicznościach, kto nie rozpacza, kto ma nadzieję, godzien chwały. Czerni piękniejszego teatru zyczyć nie mógł, dla okazania światu całemu rycerskich talentów swoich. Jeśli zwycięży, a dzieło niepodległości Serwianów zaczęte pomyślnie do końca przyprowadzi, będzie umieszczony w poczet bohaterów.

F R A N C Y A.

PARYŻ 6 stycznia. Odebraliśmy nakoniec pożądaną wiadomość z Wiednia o podpisanym z Austryą pokoju w Presburgu. Radość u nas powszechną łatwiej jest wyobrazić niż opisać. Warunki nie ogłoszone. Lecz dawno wiemy, że nic nie nabywając dla narodu naszego z podbitych krajów, dając nadgodę przyzwoitą przymierzeńcom, zyskamy iedynie Francuzi bezpieczeństwo od ładu, i wolność zwrócenia całej siły ku morskiej wojnie przeciw Anglikom. Napoleon przysłał ściśle zalecenie Ministrowi morskemu, ażeby iak nayspilniey budował i uzbraiał wojenne okręta; naywiększą zaś troskliwość miał o flottyli, którą nie tylko zachować w całości, ale też pomnożyć trzeba.

Oglądając w Schoenbrunn panujący woyska przybyłe z Morawii, stanął przed 4 regimentem, dawniey Provence, a widząc iż orła nie ma, spytał się o przyczynę. Przysięgliście, mówił, przed rokiem bronić to znamie z rąk moich przyjęte z niebezpieczeństwem życia. Oświadczył Major, że gdy regiment 4 bitwę pod Austerlitz pierwszy zaczynał, w ogniu straszliwym zginął Chorąży, czego w zamieszaniu i gęstym dymie nikt widzieć nie mógł. Wkrótce regiment iść musiał w drugie strony, gdzie już nierychło stratę orła postrzegli żołnierze. Ze w tym przypadku regiment nie zgrzeszył, dowodem są 2 chorągwie podczas teyże bitwy zdobyte na nieprzyjacielu; które natychmiast przed Napoleonem złożono. Sądzi więc Major i cała z nim starszyna, iż regiment 4 godzien jest przyjąć nowe znamie z ręki panującego. Nie przestając na tém Napoleon, kazał ieszcze przysięgać żołnierzom obecnym pod bronią, iż z nich żaden ginącego orła nie widział, i dla odzyskania z rąk nieprzyjacielskich był każdy gotowym krew przelać. Bo, przydał, żołnierz tracący znamiona, stracił wszystko. Przysięgli głośno wszyscy; i odebrali obietnicę, iż orzeł dany będzie regimentowi.

W 37 raporcie od armii wielkiej znajdujemy szczególne nast. Przy końcu grudnia m. Marsz. Bernadotte zastępował Czechy, Davoust był w Węgrzech, Soult w Austryi, Ney w Carinthii, Augereau w Szwabii, Mortier w Morawii, Massena w Carnioli, Marmont w Stiryi. Armia Włoska z Niemiecką połączona. Wice Król Eugeniusz przyiósł naywyższe hetmaństwo nad woyskiem Francuzkiem i Włoskiem, które zastępowało Wenecyą, i we Włoszech było rozłożone. S. Cyr śpiesznym marszem do Neapolu zmierzał, ażeby odniósł pomstę za złamane przymierze. Podawano ugodliwe propozycye Napoleonowi, ażeby Królestwo z Sycylii częśćką miało w powszechnem zawieszeniu broni; lecz oświadczył wyraźnie, iż gdyby nawet był przymuszony wojnę lądową raz ieszcze zacząć, ta zaś gdyby trwać miała lat 30; Neapolitańskiego przypadku zapomnieć Francya nie może.

'Arcy X. Karol' chciał widzieć się z Napoleonem; w dzieli się w Stammersdorf zamku, o 3 mile od Wiednia leżącym. Napoleon wielu dystyngwujących się rycerzów podniósł na wyższy stopień, wielu przyiósł do honorowego legionu; wszystkim iednak nadgodzić nie mógł którzy na to zasłużyli w 2 kampaniach krótkich. Elektor Wurtembergski przysłał swój order Napoleonowi, 3 inne wstęgi dał Senatorowi Harville, Marsz. Kellerman, G. Marmont. Wzajemnie Napoleon ofiarował wstęgę legionu honorowego Elektorowi, następcy tronu, i XX. Eugeniuszowi, Gwillhelmowi, Pawłowi, których poznał znajdując się w Ludwigsburgu. Elektorowie Bawarski i Wurtembergski przyimują tytuł Królów, i państwa swoje mieć będą rozszerzone w granicach; które nadgodzą są dostojnymi, za przyiaźń i przymierze dochowane wiernie z narodem Francuzkim.

Mieliśmy ranionych i chorych żołnierzy tysiące. Część wielka do zdrowia przychodzi. Armia po krótkim spoczynku jest dziś w lepszym stanie niż dawniey była. Murat oświadczył, iż jazda przed rozprawą pod Austerlitz znacznie osłabiona, zmocniła się w dwoynasob. Konie w marszach nagłych opuszczone, do regimentów powróciły. Więcey 2 t. armat z arsenału Wiedeńskiego odesłano do Francyi. Napoleon rozkazał w Museum Paryskim od imienia jego nazwanem zgotować miejsce do przyięcia rozmaitych osobliwości zebranych w stolicy Austryackiey. Bawarczykom wróciliśmy wiele dział i chorągwi straconych w r. 1704 i 1742. wtenczas Elektorowie potędze i posiłkom naszym zbyt ufali, kraj był dwakroć podbity, cierpiał wiele; lecz to się stało przy zchylku rządów wiekopomnych Ludwika 14, i pod styrem słabego Kardynała Fleury. Nadto ieszcze Maxymilian Król nowy otrzymał w ogólności część 5 nieprzyjacielskiey zdobyczy.

Narody Włoskie przypominają zaczynając, że ich przodkowie byli wielcy i sławni. Departamenta całego Królestwa tchnęły mężstwem i odwagą, gdy nowy nieprzyjaciel zagroził od południa. Kanonierowie gwardyi Włoskiey stawiając przyzwoicie w Austerlitz, ziednali dla siebie szacunek Francuzów. Dystyngwowała się równie gwardya Włoska. Duch rycerski ożył w tym narodzie. Wenecya będzie do Włoch przyłączona. Miasto Bononia i Breścia innym przyswiecały dobrym przykładem i patriotyzmem w okolicznościach ten. Napoleon dziękując za to wyraził, iż obydwu z pamięci i serca jego nigdy nie wyndają. Pochwalił nastatek wszelkie rozrządzenia brata swego Connetabla Ludwika uczynione dla obrony Batawów od nieprzyjaciela, który zagrażał od granic Westfalskich, mianowicie zaś wygodne stanowiska wybrane pod Nimegą.

Rząd nie ogłosił ieszcze dziennika żeglugi sławnego Lallemant. Prywatne listy z portu Sables znać dają, iż eskadra do wyspy Aix powróciła, ztąd weszła do Rochefort dla przysposobienia się do nowej wyprawy. W pierwszej zdobyli Francuzi 40 okrętów Kupieckich na nieprzyjacielu, okręt Calcutta, 3 fregaty, 2 korwety; na wszystkich ogółem znaleziono ludzi tysiąc. Lallemant swoich odprowadził w zdrowiu zupełnem. Statki obojętne, które spotkał w drodze, zatrzymywał, i w takie strony uwalniając iść kazał, że Anglikom ściągającym dać nie mogli dokładney wiadomości o naszych obrótach. Byliśmy w Teneriffie, gdzie 25 zdobyte okręta Hiszpanom przedano z niemałym obu stron zyskiem. Zdobycz Francuzów jest znaczna; szkoda nieprzyjacieli większa.

Wiadomość o pokoju podpisanym w Presburgu, podniosła bieg i cenę papierów naszych do stopnia, na iakim od rewolucyi ieszcze nie były. D. 1 nowego roku był dla tey stolicy uroczystym. Odprawił się obrządek przyimowania chorągwi zdobytych na nieprzyjacielu, z których 54 Senat otrzymał, 8 Trybunowie, tyleż miasto Paryż. Długo byłoby opisywać zwyczajne w podobnych zdarzeniach gromadzenie się ludu, okłaski gminne, powinszowania mówców, odpowiedzi, strzelanie, ognie sztuczne, iluminacye. Dość powiedzieć, iż na wielu miejscach iaśniały słowa! *Napoleon, Ulm, Wiedeń, Austerlitz*. Senat po zakończonym obrządku pisze krotki wyrok. 1. Jmieniem ludu Francuzkiego będzie wystawiony od Senatu monument tryumfalny Napoleonowi W. a. Senat cały imieniem tegoż ludu oświadczy Napoleonowi wdzięczność, uwielbienie, wierność wszystkich Francuzów. Spodziewamy się widzieć go wkrótce w tey stolicy gdzie stawiamy na

przyjęcie bramy tryumfalne. 400. młodzieńców z mi-
szczan wybrano do gwardyi honorowej. W tymże d.
1 nowego lata powrócił naród Francuzki do Rzymskie-
go Kalendarza, odrzuciwszy Jakobińską pamiątkę, re-
wolućyiny.

Ze Włoch mamy wiadomość, iż wiele familii bo-
gatszych opuszczając kray Neapolitański, uciekają z do-
statkiem do Sycylii i wysp innych; inni wyglądają wtar-
gnięcia powracających Francuzów. O ustąpieniu woysk
zprzymierzonych nie ma pewney wiadomości, Ferdynand
4 gotuje się do obrony. 3 Obozy są wytknięte w Ne-
apolitańskim kraiu, 1 nad rzeką Tronto; 2 w S. Ger-
mano, 3 w Jano, we środku drog do Rzymu i prowincyi
Abruzzo prowadzących. Dezercya iest znaczna; wielu
zbiegów przyszło do państw Kościelnych.

A U S T R Y A.

WIEDEN 15 stycznia. Wolni nakoniec iesteśmy;
Francuzkie woyska d. 12 opuściwszy naszą stolicę, przez
S. Poelten ruszyły do Bawaryi. Jutro Wiedeń bierze
weselszą postać. Kommissarz Wrba doniósł, iż Franciszek
2, którego wiadome przypadki zniewoliły w listo-
padzie nas opuścić, powraca z neodmienném przedsię-
wzięciem, ażeby wiernemu poddaństwu osłodził wszel-
kie gorycze, i na uszczęśliwienie ich pracował. Wychwa-
la oraz porządek i spokojność, któreśmy zachowali zo-
stając w mocy nieprzyjaciół, przez co nieuchronne kłę-
ski i cierpienia mieszkańców zmniejszone zostały. Takie
świadcstwo Kommissarza niech służy za odpowiedź
rozsiyanym za granicą wieściom, w niektórych miejscach
płochu przyjętym i powtórzonym bez dowodu i potrze-
by, o rozruchach strasznych, które w Wiedniu miały
wybuchnąć, gdy woyska Francuzkie wybierały gwałtownie
zaległą kontrybucyą.

Ministryum Austriackie składać się ma z Arcy X.
Karola, X. Schwartzenberg, Graffa Sinzendorf, Wallisa,
Sarau, Lichtenstein; Baldini będzie Dyrektorem gabinetu.
Lecz to wszystko lepiej się objaśni za powrotem dworu
do naszej stolicy. Dziś myślemy iedynie o ustąpieniu
woysk Francuzkich z Monarchii. Słychać iednak, iż nie
wszystkie wynidą. Ma zostać w kraiu G. Marmont, i na
czele 60 t. żołnierza poydzie niemieszkać przez Węgry
do Tureckich granic, ażeby usmierzył Naczelnika Czerni
nieposłusznego Selimowi 3, a mocą tajemnych układów,
Serwią i Bośnią oddał w dzierżawę wieczną Austriac-
kiemu domowi. Lecz to wszystko powiescią iest dotąd
nie wspartą na żadnych doniesieniach urzędowych.

Nawet podziśdzień traktat Presburgski nie iest o-
głoszony. Dla tego zdania o nim są rozdzielone. Sły-
chac, iż Elektor Saltzburgski otrzyma Wurtzburg i A-
schaffenburg, kray zaś iego będzie podzielony między
Austrią i Bawaryą. Franciszek 2 Włoskiej Koronie ma
ustąpić wszystkie prowincye i wyspy, które dawniey do
Wenetów należały. Arcy X. Ferdynand nie chciał na
prozbę Marsz. Bernadotte uwolnić pojmanyh Bawar-
czyków w Jglau. Zatém G Bawarski Wrede otrzymał
od Napoleona pozwolenie, wypowiedzieć Austriakom za-
wieszenie broni. Już więc przyiść miało do nowej nie-
przyjaźni; gdy Arcy X. rozkazał ienców odesłać do oyc-
czyzny. Pokazało się, iż Austriacy 20 więcej mieli niż
Bawarczykowie.

R Z E S Z A N I E M I E C K A.

MUNICH 5 stycznia. Działa i chorągwie Bawarskie
uroczystym obrządkiem przyielśmy odesłane z Wiedeń-
skiej zbroiowni; pierwszych znalazło się 29, drugich 21;
woyska paradowały, śpiewano Te Deum, z armat strze-
lano, wybrana Muzyka grała pod przewodnictwem sław-
nego Vogler, powietrze rozlegało się okrzykiem we-
sołego ludu, który głośno błogosławił Maxymilianowi I.
Król nowy familie kraiu dawno zasłużone, Preising,
Tattenbach, Toering Seefeld, podniósł do Xiążęcy
dostojności. Warunki pokoju Presburgskiego nie są ogło-
szone, gdyż nie przyszła ieszcze ratyfikacya Franciszka
2. Wice Król Eugeniusz wkrótce tu iest spodziewany.
W naszej stolicy d. 15 ma nastąpić zaślubienie iego z
X. Augustą; wtenczas dopiero d. 20 Napoleon z małżon-
ką wyiedzie do Paryża. Małżonka Napoleona oświad-
czając wdzięczność Maxymilianowi I za zezwolenie na
związki córki swojej z iey synem, wyraziła, że to przy-
mierze z politycznych względów korzyść wielką przynie-
sie Francyi, Włochom, i Bawaryi. Elektor Trewirski

Królewicz Klemens był u nas z powinszowaniem Kró-
wi nowemu. Słychać, iż ma przyiść dostojność Kardya-
nalską i Prymasa Bawaryi.

Nie wiemy dotąd, iakie będą granice Bawaryi. We-
dług powszechnego rozumienia składać się ma Królestwo
nowe: 1 z Bawaryi, mil kwadrat. 540, mieszkańców mil-
lion, łącząc Passaw i Freising. 2 z Palatinatu wyższego,
z przydatkiem lennych dóbr Czeskiej korony, mil kwa-
drat. 140, mieszkańców 300 t. 3 z Aichstadt mil kwadr.
22 obywatelów 60 t. 4 z miasta Auszpurga, obywatelów
40 t. 5. Z dzierżaw dawniey Bawarskich w Cyrkule Szwab-
skim, i nowo ustąpionych od Austriackiego domu, mil
kwadr. 150, mieszkańców 400 t. 6. Z Tyrolu prowincyi
ze względu woyskowego nayważniejszey, która bez za-
dnego podziału dostanie się cała Maxymilianowi po ie-
zioro Garda mil kwadr. 540, obywatelów 600 t. 7 z kraiu
Bamberg, gdyż Wurtzburg ma być ustąpiony Elektorowi
Saltzburgskiemu, mil kwadr. 30 mieszkańców 80 t. 8
naostatek z części północney Saltzburga, gdyż południo-
wa będzie wcieloną do Austrii, którey ludność i rozle-
głość niewiadoma. Wyliczone zaś dzierżawy ogółem
czynią mil kwadr. blisko 1500, mieszkańców blisko pół-
trzecia milliona,

Ze wszystkich prowincyi dawnych Maxymilian ka-
zał sprowadzać rekrutów dopełnić wkrótce mając liczbę
żołnierza 80 t. Na orężu i ammunicjach nie zbywa. Fran-
cuzy odsyłając zdobyte na nieprzyjacielu do Strasburga,
część nam 5 zostawili. Słychać, iż koronacya Królów
Bawarskiego, Wurtembergskiego, i Włoskiego, odprawi
się w Paryżu. Napoleon Eugeniuszowi ma wkrótce od-
dać berło Włoskie, chociaż według konstytucyi, sam one
piastować powinien, dopóki nieprzyjazne Mocarstwa na
morzu śródziem. woysko i flotę trzymać będą. W Wurtz-
burgu wielka iest trwoga, gdy kommandant odebrawszy
na to rozkaz od Maxymiliana, działa, broń, ammuni-
cyą, magazyny wszelkie przewozić kazał do Bamberg.
Przydają niektórzy, że Arcy X. Ferdynand z Elektora
Saltzburgskiego na Wurtzburgskiego przemieniony, ma o-
trzymać ieszcze Anspach i Bareuth w Cyrkule Frankoń-
skim; Król zaś Pruski za ustąpienie tych kraiów inne
otrzyma. Mówią ieszcze, iż Mergentheim, wszystkie w
powszechności dzierżawy zakonu Krzyżackiego w Niem-
czech dostaną się dziedzictwem drugiemu z Arcy XX.
Austriackich; Elektor zaś Arcy Kanclerz zostawiony
przy Ratisbonie, za stracony Aschafenburg otrzyma Frank-
fort nad Menem.

Francuzkie woyska 3 kolumnami powracać mają do
Renu; 1 poydzie przez wyższą Bawaryą; 2 przez Strau-
bing, Abach, Neustadt, Neuberg; 3 przez Landshut, Frei-
sing, Auszpurg.

B A T A W S K A. R P.

HAGA 4 Stycznia. Goniec przysłany od Marsz.
Berthier doniósł Pensyonarzowi, że Batawskie woyska,
które pod G. Dumonceau kampanią w Niemczech odpra-
wiły, znaydując się na wszystkich prawie bitwach, powra-
cają z Wiednia do granic oyczystych. Armia Connetabla
zmacnia się codziennie nowemi posiłkami, i goto-
wać się nie przestaje do ruszenia w pole. Wszystko ied-
nak zależy od obrótu, iaki wezmą negocyacye dworu
Berlińskiego; bo iezeli zprzymierzenie przyiść zechcą
warunki umówione między Fryderykiem i Napoleonem,
zostaniemy na miejscu; lecz iezli odrzuca, pośpieszemy
do Hannoveru. Nie dość iest myśleć o wojnie; trzeba
przewidzieć, co po niej nastąpi. Od nowego r. zaczę-
liśmy iuz opłacać kilka podatków, według nowej usta-
wy, czekając ogłoszenia innych wielu, które posłużą do
zgaszenia niedostatku w skarbie dotąd na rok wyno-
szącego od 30 do 40 mill. zł. holl. W skończonym r.
do Portu Amsterdamskiego zawinęło statków rozmaitych
2596. W témże mieście narodziło się dzieci 7271, umar-
ło ludzi 8061. W Rotterdamie pierwszych było 1824,
drugich 1837; w Amsterdamie par zaślubionych 1893, w
Rotterdamie 537.

AMSTERDAM 4 stycznia. Gdy iedne woyska Fran-
cuzkie z Belgium wkraczą do prowincyi Hollandyi, dru-
gie z Nimegi, Arnheim, Zutphen, Doesburg powracają do
Belgium i Niemieckich prowincyi nad Renem leżących;
przez co ulga się stała mieszkańcom naszym, którzy wiel-
kiego ucisku dozawali utrzymując tak znaczną liczbę
żołnierza. Pod Nimegą iednak Connetable Ludwik o-
boz wytknąć kazał na 6 t. zbroynych.